

ШАПОВАЛ Світлана Віталіївна,
здобувач вищої освіти
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ

ВОЙТЮК Марина Петрівна,
викладач кафедри теорії та історії
держави та права, конституційного
права та прав людини
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНОЇ СПІВПРАЦІ ДЕРЖАВ У БОРОТБІ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ

Автор цієї тези ставить на меті визначити особливості міжнародної співпраці держав у боротьбі зі злочинністю. У зв'язку зі збільшенням кількості спроб злочинців сховатися на території інших країн та уникнути відповідальності постала необхідність перед державами консолідувати свої зусилля для подальшої співпраці у боротьбі проти злочинності, укласти міжнародні договори про видачу осіб, кількість яких з кожним роком зростає. При цьому важливим завданням є забезпечення необхідного балансу між інтересами держав під час вирішення питань видачі і правами осіб, яких видають.

Практика Європейського суду з прав людини у сфері екстрадиції досить вагома, оскільки цей процес передбачає передачу підозрюваного у вчиненні злочину однією державою іншій для судового переслідування або виконання покарання. Екстрадиція може істотно впливати на дотримання прав людини, адже існує ризик порушення прав підозрюваного, зокрема права на справедливий судовий розгляд, на життя та на захист від жорстокого чи нелюдського поводження [1].

Укладання міжнародних договорів з екстрадиції та впровадження міжнародних стандартів можуть сприяти ефективній співпраці України з іншими державами у забезпеченні правосуддя та боротьбі зі злочинністю. Проте, для досягнення цих цілей необхідно підвищити професійний рівень правоохоронних органів і забезпечити належний захист прав людини в процесі екстрадиції. Для ефективного впровадження міжнародних стандартів у цій сфері важливо розробити національну стратегію та створити дієві механізми її реалізації. Крім того, слід забезпечити функціонування сучасної інформаційної бази даних для оперативного виконання екстрадиційних процедур та координації дій з іншими країнами. Окрему увагу треба приділити постійному моніторингу та оцінці ефективності імплементації

міжнародних стандартів, що дасть змогу своєчасно виявляти та вирішувати проблемні питання у цій сфері [2].

Розвиток інституту екстрадиції у напрямку забезпечення захисту прав людини є закономірною тенденцією. Водночас важливо враховувати й інший аспект – необхідність ефективної боротьби зі злочинністю. Захист прав людини не повинен перешкоджати реалізації принципу невідворотності покарання. На цьому акцентує й Європейський суд з прав людини, наголошуючи на важливості досягнення балансу між захистом демократичних інститутів від злочинності як суспільного інтересу та охороною прав особи. Якщо екстрадиція особи неможлива з певних причин, її викрадення є грубим порушенням міжнародного права, зокрема таких його основоположних принципів, як повага до державного суверенітету та невтручання у внутрішні справи держави [3].

У цілому слід визнати, що насильницьке або незаконне викрадення є неприпустимим явищем, яке має бути усунене з міжнародної практики, оскільки становить форму міжнародного злочину. Відповідно до ст. 2 Конвенції ООН про захист усіх осіб від насильницьких зникнень, «арешт, затримання, викрадення або будь-яке інше позбавлення волі, здійснене представниками держави чи особами або групами осіб, які діють з її дозволу, за її підтримки або за її згоди, із подальшою відмовою визнати цей факт або приховуванням інформації про долю чи місцеперебування особи, що призводить до її залишення без захисту закону», вважається насильницьким зникненням [4].

Отже, лише ефективна співпраця держав у боротьбі зі злочинністю надає можливість видати особу, яка ймовірно причетна до вчинення правопорушення, тим самим дозволить не уникнути покарання за свої діяння. Чинні міжнародні договори та практика Європейського суду з прав людини встановлюють стандарти захисту прав осіб, яких видають іншим державам. Важливим аспектом екстрадиції є дотримання балансу між забезпеченням правосуддя та гарантуванням основоположних прав людини, зокрема захисту від катувань і несправедливого судового переслідування. Важливо, щоб екстрадиційні процеси відповідали міжнародним стандартам та сприяли зміцненню верховенства права та захисту прав людини.

1. Дяченко І. О. Екстрадиція: імплементація норм міжнародного права. 2023. URL : <https://dspace.nau.edu.ua/handle/NAU/59983>.

2. Ільченко С. В., Сенченко С. М. Поняття та принципи екстрадиції у кримінально-процесуальному праві. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 1. С. 45-53. URL: <http://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2022/01/45.pdf>.

3. Соколенко І. С., Головатенко М. Ю. Інститут екстрадиції в міжнародному праві. URL : <https://er.nau.edu.ua/server/api/core/bitstreams/30d44ae7-5ca3-45f8-a8e6-7df8846218ed/content>.

4. Міжнародна конвенція про захист усіх осіб від насильницьких зникнень 2006 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text.